Notiser

Trollsländor i Medelpad

[Dragonflies found in the province of Medelpad, N Sweden (Odonata)]

GÖRAN SAHLÉN

De svenska trollsländornas utbredning i Norrland är bristfälligt känd på grund av att få samlare varit verksamma i denna del av landet. Förhållandet påpekas redan av Ander (1931) och sedan dess har inga större undersökningar gjorts. Endast tio arter uppges från Medelpad av Ander (1944, 1953). Detta är ett lågt antal i jämförelse med de siffror som i samma verk anges för de båda angränsande kustlandskapen, 23 för Hälsingland och 16 för Ångermanland.

För att få en mer aktuell bild av trollsländornas förekomst i Medelpad reste jag till landskapet den 4–5 augusti 1984. Här undersökte jag sju på kartan utvalda lokaler i inlandet (Fig. 1).

Elva arter hittades under tvådagarsperioden. Endast fyra av dessa var tidigare kända från Medelpad. Sammanlagt är nu 17 arter av trollsländor kända från Medelpad och detta antal kan nog vara tämligen rättvisande. Möjligen kan den i nästan hela Sverige utbredda arten *Somatochlora arctica* (Zett.) komma att anträffas i landskapet.

Förekomsten av trollsländor är dåligt känd även i flera andra norrländska landskap. Undersökningar här borde således vara givande.

För mina vidare studier av de svenska trollsländornas förekomst skulle jag vara mycket tacksam för nya fynduppgifter och även för exemplar av trollsländor från hela Sverige.

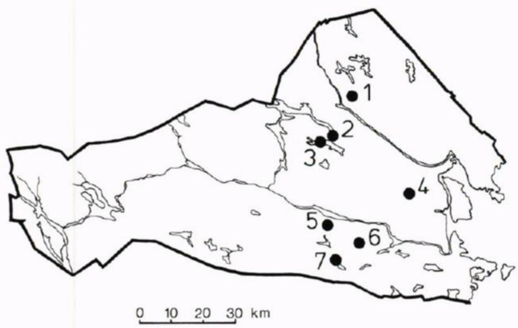

Fig. 1. Fyndlokalernas läge i Medelpad. 1) *Dacksjötjärnen* och *Dacksjön*. Myromgivna sjöar belägna ca 2,5 km NO Liden; 230 m ö.h. 2) *Navarån*. Liten stenbottnad å, rinnande från sjön Navarn till Holmsjön, som undersöktes vid passagen under riksväg 305, 300 m SV utloppet i Holmsjön; 200 m ö.h. 3) *Bergtjärn*. Liten skogssjö, omgiven av sank myrmark, mellan Hissjön och Navarn; 285 m ö.h. 4) Icke namngiven myrgöl belägen efter riksväg 86, 1 km SO Sättna kyrka. 5) *Lotjärnen*. Ej så sank sjö, omgiven av jordbruksmark, mellan Viggesjön och Stödesjön; 133 m ö.h. 6) *Tuntjärnen*. Myromgiven skogssjö, 2 km OSO Myssjön; 178 m ö.h. 7) *Djupdalstjärnen*. Skogssjö omgiven av sankmark belägen efter riksväg 305 mellan Viggesjön och Hasselsjön, 4,5 km NNV Hassel; 207 m ö.h.

Map of Medelpad showing the seven localities where collectings were made.

Artlista

ZYGOPTERA
CALOPTERYGIDAE
Calopteryx virgo (L.). 1 ♂ på lokal 2. Ny för landskapet.

LESTIDAE
Lestes sponsa (Hansem.). 6 ♂♂ funna på lokalerna 4, 5 och 6. Arten var mycket vanlig på dessa platser och även honor siktades. Ny för landskapet.

COENAGRIONIDAE
Erythromma najas (Hansem.). 1 ♀ på lokal 1. Arten har en splittrad utbredning längs norrlandskusten och har närmast rapporterats från Ångermanland (Ander 1944, Valle 1952).
Coenagrion hastulatum (Charp.). Har angivits från landskapet (Ander 1944, 1946, Valle 1952). Arten är allmän på försommaren i de södra och mellersta delarna av Sverige.
C. lunulatum (Charp.) [= *vernale* Hagen]. En mycket ovanlig art med ett vidsträckt men glest utbredningsområde. Ander (1944) anger den från Medelpad.
C. johanssoni (Wallengren) [= *concinnum* Johansson]. 2 ♂♂ på lokal 3 och 4. En högboreal art som ej är ovanlig i norra Sverige. Angiven av Ander (1946) från trakten av Holmsjön, SV Ånge.
Enallagma cyathigerum (Charp.). Vanlig i hela Sverige, rapporterad från Medelpad av Ander (1944).

ANISOPTERA
AESHNIDAE
Aeshna caerulea (Ström). En art med ett stort utbredningsområde i Sverige. Ander (1944) anger arten från Medelpad och Valle (1952) markerar ett fynd nära Sundsvall.
A. juncea (L.). En mycket allmän art. Påträffad i ett stort antal på samtliga undersökta lokaler. Tidigare angiven av Ander (1944).
A. subarctica elisabethae Djakonov. En art med ett splittrat utbredningsområde i Sverige. Hittades på lokal 1 och 4. Exemplarens (2 ♂♂) teckning överensstämmer bra med illustrationen hos Valle (1929). Ny för landskapet.
A. g. grandis (L.). En mycket allmän art. Tidigare ej anmärkt från Medelpad men under insamlingarna funnen på samtliga lokaler.

CORDULIIDAE
Cordulia aenea (L.). Angiven från Medelpad av Ander (1944).
Somatochlora metallica (van der Lind.). Tidigare funnen i samtliga svenska landskap utom Medelpad. Ett flertal exemplar (5 ♂♂, 2♀♀) insamlades på lokal 1, 3, 6 och 7.

LIBELLULIDAE
Leucorrhinia dubia (van der Lind.). Ander (1944) anger arten från landskapet.
L. rubicunda (L.). Tidigare ej anmärkt från Medelpad men en ovanligt sent flygande ♂ av denna försommarart hittades på lokal 3.
Libellula quadrimaculata L. Uppgiven från Medelpad av Ander (1944). Jag fann 1 ♂ på lokal 4.
Sympetrum danae (Sulzer). Valle (1952) anger ett fynd nära Sundsvall. Jag hittade 1 ♀ på lokal 6 och 1 ♂ på lokal 7. Arten siktades dessutom på fler av lokalerna.

Litteratur

Ander, K. 1931. Bidrag till kännedomen om de svenska odonaterna, 5. Norrländska trollsländor. - Ent. Tidskr. 52: 228–244.
— 1944. Catalogus Insectorum Sueciae, IV. Odonata. - Opusc. ent. 9: 157–163.
— 1946. De svenska odonaternas djurgeografi. Bidrag till kännedomen om de svenska odonaterna, 6. - Opusc. ent. 11: 109–118.
— 1953. Catalogus Insectorum Sueciae. Odonata additamenta. - Opusc. ent. 18: 87–88.
Valle, K. J. 1929. Materialen zur Odonatenfauna Finnlands I. Über Aeshna elisabethae Djak. in Finnland. - Notul. ent. 9: 14–27.
— 1952. Die Verbreitungsverhältnisse der Ostfennoskandischen Odonaten. - Acta ent. fenn. 10: 1–87.

Göran Sahlén
Bellmansgatan 24, S-754 28 Uppsala, Sweden

Småländska skalbaggsfynd på vattenväxter

[Finds of beetles on aquatic plants in the province of Småland, Sweden]

WILLY KRONBLAD

Den torra sommaren 1982 resulterade i ett mycket lågt vattenstånd i vattendragen. Därigenom blev det gynnsamt att söka skalbaggar som lever på vattenväxter. Framför allt inom grupperna Hydraenidae och Elmidae kunde många intressanta iakttagelser göras.

Hydraenidae

Hydraena testacea Curtis är en för Sverige ny art som närmast är funnen i Danmark (Hansen 1931). De här rapporterade fynden av arten från 1982 har tidigare kortfattat meddelats av Lundberg (1984). Det första exemplaret av *H. testacea* hittades i Alsterån vid Ålem 7.VIII.82 bland vattenlevande mossa av släktet *Fontinalis* växande på grunt vatten. Här fanns också många exemplar av *Hydraena britteni* Joy och *H. riparia* Kugel. Ytterligare två exemplar av *H. testacea* togs kort därefter på samma lokal (10.VIII.82 samt leg. B. Andersson 28.VIII.82). Under 1983 besöktes lokalen vid flera tillfällen men arten gick ej att återfinna. Däremot fann jag två exemplar av arten 1984 (25.VIII.84, 15.IX.84) och ytterligare ett exemplar insamlades av B. Andersson 8.XII.84 genom sållning av strandförnan vid översvämning av Alsterån vid Strömsrum, ca 2 km från lokalen vid Ålem.